

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ
«ХАЛЫҚ» ЖҚ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»
ЧФ «Халық»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
«Halyk» Private Foundation

PUBLISHED SINCE 1944

2 (408)

MARCH – APRIL 2024

ALMATY, NAS RK

В 2016 году для развития и улучшения качества жизни казахстанцев был создан частный Благотворительный фонд «Халык». За годы своей деятельности на реализацию благотворительных проектов в областях образования и науки, социальной защиты, культуры, здравоохранения и спорта, Фонд выделил более 45 миллиардов тенге.

Особое внимание Благотворительный фонд «Халык» уделяет образовательным программам, считая это направление одним из ключевых в своей деятельности. Оказывая поддержку отечественному образованию, Фонд вносит свой посильный вклад в развитие качественного образования в Казахстане. Тем самым способствуя росту числа людей, способных менять жизнь в стране к лучшему – профессионалов в различных сферах, потенциальных лидеров и «великих умов». Одной из значимых инициатив фонда «Халык» в образовательной сфере стал проект *Ozgeris powered by Halyk Fund* – первый в стране бизнес-инкубатор для учащихся 9-11 классов, который помогает развивать необходимые в современном мире предпринимательские навыки. Так, на содействие малому бизнесу школьников было выделено более 200 грантов. Для поддержки талантливых и мотивированных детей Фонд неоднократно выделял гранты на обучение в Международной школе «Мирас» и в *Astana IT University*, а также помог казахстанским школьникам принять участие в престижном конкурсе «*USTEM Robotics*» в США. Авторские работы в рамках проекта «Тәлімгер», которому Фонд оказал поддержку, легли в основу учебной программы, учебников и учебно-методических книг по предмету «Основы предпринимательства и бизнеса», преподаваемого в 10-11 классах казахстанских школ и колледжей.

Помимо помощи школьникам, учащимся колледжей и студентам Фонд считает важным внести свой вклад в повышение квалификации педагогов, совершенствование их знаний и навыков, поскольку именно они являются проводниками знаний будущих поколений казахстанцев. При поддержке Фонда «Халык» в южной столице был организован ежегодный городской конкурс педагогов «*Almaty Digital Ustaz*».

Важной инициативой стал реализуемый проект по обучению основам финансовой грамотности преподавателей из восьми областей Казахстана, что должно оказать существенное влияние на воспитание финансовой

грамотности и предпринимательского мышления у нового поколения граждан страны.

Необходимую помощь Фонд «Халык» оказывает и тем, кто особенно остро в ней нуждается. В рамках социальной защиты населения активно проводится работа по поддержке детей, оставшихся без родителей, детей и взрослых из социально уязвимых слоев населения, людей с ограниченными возможностями, а также обеспечению нуждающихся социальным жильем, строительству социально важных объектов, таких как детские сады, детские площадки и физкультурно-оздоровительные комплексы.

В копилку добрых дел Фонда «Халык» можно добавить оказание помощи детскому спорту, куда относится поддержка в развитии детского футбола и карате в нашей стране. Жизненно важную помощь Благотворительный фонд «Халык» оказал нашим соотечественникам во время недавней пандемии COVID-19. Тогда, в разгар тяжелой борьбы с коронавирусной инфекцией Фонд выделил свыше 11 миллиардов тенге на приобретение необходимого медицинского оборудования и дорогостоящих медицинских препаратов, автомобилей скорой медицинской помощи и средств защиты, адресную материальную помощь социально уязвимым слоям населения и денежные выплаты медицинским работникам.

В 2023 году наряду с другими проектами, нацеленными на повышение благосостояния казахстанских граждан Фонд решил уделить особое внимание науке, поскольку она является частью общественной культуры, а уровень ее развития определяет уровень развития государства.

Поддержка Фондом выпуска журналов Национальной Академии наук Республики Казахстан, которые входят в международные фонды Scopus и WoS и в которых публикуются статьи отечественных ученых, докторантов и магистрантов, а также научных сотрудников высших учебных заведений и научно-исследовательских институтов нашей страны является не менее значимым вкладом Фонда в развитие казахстанского общества.

С уважением, Благотворительный Фонд «Халык»!

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

ПЕДАГОГИКА – ПЕДАГОГИКА – PEDAGOGY

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 2. Number 408 (2024), 7–20
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.703>

ӘОЖ 378.147;
МҒТАР 14.35.07

©**A.I. Azimbay**^{1*}, **M.A. Sozer**², **S.Z. Ibadullayeva**³, 2024

¹Peoples' Friendship University named after Academician A. Kuatbekov,
Shymkent, Kazakhstan;

²Gazi University, Ankara, Turkey;

³Kyzylorda university named after Korkyt Ata, Kyzylorda, Kazakhstan.

E-mail: abylayhan.azimby@mail.ru

THE IMPORTANCE OF INTEGRATIVE LEARNING TECHNOLOGY FOR EXPANDING THE KNOWLEDGE OF THE FUTURE BIOLOGIST

A.I. Azimbay — Doctoral Student of Peoples' Friendship University named after Academician A. Kuatbekov, Shymkent, Kazakhstan

E-mail: abylayhan.azimby@mail.ru;

M.A. Sozer — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor Gazi University, Ankara, Turkey

E-mail: akif@gazi.edu.tr;

S.Z. Ibadullayeva — Doctor of Biological Sciences, Professor Kyzylorda university named after Korkyt Ata, Kyzylorda, Kazakhstan

E-mail: salt_i@mail.ru.

Abstract. Since the XXI century is an era of continuous search and new technologies, the education system, as we know, is not immune from these changes. In Higher School pedagogy, many methods and techniques are also used, and the format of classes is changing. These technologies not only consolidate theoretical knowledge, but also contribute to the lifestyle of students. The article describes the importance of integrative learning technology for expanding knowledge and increasing the interest of future biologists in the educational process. The graduates of the biology educational program were given integrated research classes with a foreign language on the course "evolutionary theory", the results of which were analyzed by a comparative method. During the lesson, many innovative techniques were used that helped make the lesson clear and easy.

Keywords: integrative learning technology, course "Evolutionary theory", future biologist, knowledge, interdisciplinary connections, biological terms

©А.И. Әзімбай^{1*}, М.А. Созер², С.Ж. Ибадуллаева³, 2024

¹Академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті,
Шымкент, Қазақстан;

²Гази университеті, Анкара, Түркия;

³Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан.
E-mail: abylayhan.azimby@mail.ru

ИНТЕГРАТИВТІ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БОЛАШАҚ БИОЛОГ ТАНЫМЫН КЕҢЕЙТУДЕГІ МАҢЫЗЫ

А.И. Әзімбай — Академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университетінің доктаранты, Шымкент, Қазақстан

E-mail: abylayhan.azimby@mail.ru;

М.А. Созер — Педагогика ғылымдарының докторы, профессор Гази университеті, Анкара, Түркия

E-mail: akif@gazi.edu.tr;

С.Ж. Ибадуллаева — биология ғылымдарының докторы, профессор Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан

E-mail: salt_i@mail.ru.

Аннотация. ХХІ ғасыр тоқтаусыз ізденіс пен жаңа технологиялар заманы болғандықтан, білім беру жүйесі де осы өзгерістерден оқшау қалмайтыны белгілі. Жоғары мектеп педагогикасында да көптеген әдіс-тәсілдер қолданылып, сабақ жүргізу форматы өзгеруде. Аталған технологиялар теориялық білімді бекітіп қана қоймай, білім алушылардың өмір салтына да септігін тигізуде. Мақалада интегративті оқыту технологиясының болашақ биолог мамандарының танымын кеңейтіп, оқу процесіне деген қызығушылығын арттырудағы маңызы сипатталған. Биология білім беру бағдарламасының бітіруші түлектеріне «Эволюциялық теория» курсы бойынша шет тілімен кіріктірілген зерттеу сабақтары жүргізіліп, нәтижелері салыстырмалы әдіс арқылы талданды. Сабақ барысында көптеген инновациялық әдіс-тәсілдер қолданылып, сабақтың түсінікті әрі жеңіл өтуіне септігін тигізді.

Түйін сөздер: интегративті оқыту технологиясы, «Эволюциялық теория» курсы, болашақ биолог мамандар, таным, пәнаралық байланыс, биологиялық терминдер

Мақала АР14871864 «Қазақстандық мұғалімдердің көп сауатты моделін әзірлеу және биологиялық білім беру үдерісінде пәндік тілді кіріктірілген оқыту әдістемесімен білім беру үлгілерін стратегиялық түрлендіру» атты грантық жобасы аясында қаржыландырылды.

©А.И. Азимбай^{1*}, М.А. Созер², С.Ж. Ибадуллаева³, 2024

¹Университет дружбы народов имени академика А. Куатбекова,
Шымкент, Казахстан;

²Университет Гази, Анкара, Турция;

³Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан.
E-mail: abylayhan.azimby@mail.ru

ВАЖНОСТЬ ИНТЕГРАТИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ РАСШИРЕНИЯ ПОЗНАНИЯ БУДУЩЕГО БИОЛОГА

Азимбай А.И. — докторант, Университет дружбы народов имени академика А. Куатбекова, Шымкент, Казахстан

E-mail: abylayhan.azimby@mail.ru;

Созер М.А. — доктор педагогических наук, профессор, Университет Гази, Анкара, Турция

E-mail: akif@gazi.edu.tr;

Ибадуллаева С.Ж. — доктор биологических наук, профессор Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан

E-mail: salt_i@mail.ru.

Аннотация. Поскольку XXI век — это эпоха непрерывных поисков и новых технологий, система образования, как известно, не застрахована от этих изменений. В педагогике высшей школы также используется множество методов и приемов, меняется формат проведения занятий. Данные технологии не только закрепляют теоретические знания, но и способствуют образу жизни обучающихся. В статье описывается значение технологии интегративного обучения для расширения познания и повышения интереса к учебному процессу будущих специалистов-биологов. Выпускниками образовательной программы по биологии были проведены интегрированные исследовательские занятия с иностранным языком по курсу «эволюционная теория», результаты которых были проанализированы сравнительным методом. В ходе урока было использовано множество инновационных методик, которые помогли сделать урок понятным и легким.

Ключевые слова: технология интегративного обучения, курс «эволюционная теория», будущие биологи, познание, межпредметные связи, биологические термины

Кіріспе

Ғылым мен білімнің дамуы үздіксіз жүріп жатқан қоғамды түрліше жаңа технологияларсыз қарастырмау мүмкін емес. Заман ағымына сәйкес білім беру жүйесі де күнделікті жаңартылуды талап етіп, дәстүрлі білім беру жүйесінен алшақтау үстінде екенін толық сеніммен айта аламыз. Қазіргі таңда тек білім беріп қана қоймай, оқыту жүйесі білімгерлерге алынған білімді күнделікті өмірде пайдалануға және көптеген дағдыларды өз бойларында қалыптастыруға негізделіп ұйымдастырылып отыр.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы өз жолдауында «Білім

сапасын жақсарту және мұғалімдердің біліктілігін арттыру ауадай қажет» деп, сонымен қатар жаңашыл мамандарға, жаңашыл технологияларды меңгерген ұстаздарға сұраныс жоғары екенін алға тартты (Қ.К.Тоқаев, Қазақстан халқына жолдауы, 2023). Сол себепті болашаққа нық қадам баса алатын, білімді әрі танымы кең, креативті мамандар дайындау еліміздің алға қойып отырған мақсаттарының бірі болып табылады. Бұл мақсатты жүзеге асыру, әрине, оқу орындары мен білім беру ұйымдарына жүктелетіні анық.

Жоғарғы оқу орындарындағы педагогикалық бағытта білім алушыларға пән бойынша теориялық материалдарды меңгерту ғана емес, педагогикалық технологияларды сабақ өту барысында қолдануға бейімдеу және педагогикалық шеберлікті қалыптастыра отырып, заман талабына сай, әмбебап маман дайындау оқу орындарының басты назарының бірі. Атап өткен, қадамдардың біразы дерлік еліміздің Болон жүйесіне кірумен байланысты жетіліп әрі қарай нақтыланып, жүзеге асып жатқандығы бәрімізге мәлім. Бұл жүйенің мақсаты бірінғай еуропалық білім беру жүйесін құрап, мықты кадрлардың жұмысқа тұруын қамтамасыз ету және болашақ мамандардың көптеген дағдыларын жетілдіріп, бәсекеге қабілетті тұлға ретінде қалыптастыру. Осы жүйенің аясында көптеген оқыту технологиялары жетіліп, білім беру жүйесінде қолданыс табауда. Осындай технологияның жарқын мысалы ретінде — интегративті оқыту технологиясын атап көрсетсек болады.

Бүгінгі таңдағы өркениет ғылымның барлық салаларында интеграциялық процесстердің жүзеге асырылуымен сипатталады. Әлеуметтік және экономикалық процесстердің жаһандануы мен интеграциялануы әлем елдері мен халықтарының өз мәдениетін, тілі мен салт-дәстүрлерін сақтай отырып, бір-біріне жақынырақ болуына септігін тигізеді. Жоғарғы білім беру жүйесін реформалау кезінде біздің елімізде де интеграциялық процесстер орын алды: түрлі деңгейдегі білім беру ұйымдары бір-бірімен жақын одақ құрып, сонымен қатар ЖОО мен ғылыми мекемелер немесе өндіріс орындары интеграцияланып, білімгерлерге материалдық-техникалық базаларда жұмыс жасап, тәжірибе алмасуға зор мүмкіндіктер берілді.

Интеграция, интегративті оқыту технологиялары секілді терминдер ең алғаш педагогика ғылымында пайда болып, XX ғасырдың 80 жылдардың бірінші жартысында ғылымға енгізілген. Оған дейін «интеграция» терминінің орнына «пәнаралық байланыс» ұғымы қолданысқа ие болған (Джумагулова және Алгелдықызы, 2019). Ал «интеграция» ұғымына аңқтама беретін болсақ, педагогикада бірдей мақсаттарды, әдістерді, оқыту мен тәрбие заңдылықтарын тиімділігін арттыруға арналған модель ретінде қарастырылады. Ал нақты, әрі түсінікті анықтаманы, Беляеваның еңбектерінен көрсек болады. Ол интеграция бүтін бір бөлінбейтін, тұтас процесс пен нәтиже деп қарастырды (Беляева, 2018).

Интегративті оқыту технологиясы жаңашыл білім беру жүйесінде білім сапасын арттыру мен пән аралық байланысты нығайтатын әдістердің жиынтығы. Бұл технологиялар тәлімгерлер алған білімдерін біріктіріп

қолдануда, сонымен қатар түрлі мәселелердің шешімін табуда көмектесетін тиімді құрал. Пәнаралық технологиялардың әдістемесін пайдалану, білім алушыларға жалпы дағдыларды меңгеріп, өзге пәндерде де кеңінен қолдануға мүмкіндік тудырады.

Интегративті оқыту технологиялары студенттердің ғылыми-теориялық және тәжірибелік дағдыларын арттырып, олардың танымдық белсенділігін кеңейтеді. Пән аралық байланыс білім алушылардың жан-жақты ойланып, тез әрі нақты шешім қабылдауға бейімдеп, болашақ мамандардың қоғамда, ғылымда, өндірісте алдыңғы қатарлы маман болуына дағдыландырады (Еловская, 2018). Сонымен қатар, бұл технология студенттердің өз бетінше білім алуға, интеллектуальды деңгейін арттыруға, оқуға деген қызығушылығын оятуға, олардың ой-өрісін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Родионова мен Васильева (Родионова, Васильева, 2012) өз зерттеулерінде, биология сабағында пәнаралық байланыстар, яғни интегративті оқыту технологиялары төмендегідей көптеген белгілі қызметтертер атқаратынын бөліп көрсетті:

Әдістемелік қызметі. Пәнаралық байланыс білім алушылардың табиғатқа деген көзқарасын, заманауи ұстанымдары мен өзіндік құндылықтарын қамтиды.

Білім беру қызметі. Интеграциялы оқыту технологиялары арқылы биология пәнінің маманы білімгерлердің бойына мынадай қасиеттерді сіңіре алады: жүйелілік, саналылық, икемділік. Бұл қасиеттер оқушыға жаіа тақырыптарды жылдам қабылдауға және басқа да пәндерді сабақтаса өту барысында тез қабылдауға жаттықтырады.

Дамытушылық қызметі. Бұл қызмет білім алушылардың бойынан шығармашылық ойлау қабілетінің дамуында, танымдық белсенділігінің қалыптасуында, өз бетімен жұмыс істеу қабілеті мен оқуға деген қызығушылығының артуында ерекше рөл атқарады. Дәл осы технология студенттер мен оқушылардың дүниетанымын кеңейтуде өте маңызды.

Тәрбиелік қызметі. Биология пәніндегі барлық дерлік тәрбие түрлерін және басқа пәндермен байланыса отырып, кешенді тәрбиелеу жүйесін қамтиды.

Құрылымдық қызметі. Оқытушы пәнаралық байланыстың көмегімен белгілі бір дәрежеде оқу мазмұнын, әдіс-тәсілдері мен сабақты ұйымдастыру формаларын дамытады. Басқа пән мұғалімдерімен біріге отырып, сабақ жоспарын құрып, тәжірибе алмасады.

Ресей ғалымдары Кашина мен Архипенко (Кашина, Архипенко, 2021) интегративті тәсілді іске асыруда 5 негізгі әдістерді жинақтап, оларға сипаттама берді. Аталған ғалымдар, ағылшын тілін сабақтастыра оқытуға баса назар аударып, кіріктіре оқыту кезінде болатын қиындықтарға тоқталды. Интегративті оқыту технологиясындағы қолданылатын базалық әдістер:

Жалпы-ғылыми әдістер (салыстыру, талдау, жалпылау және т.б.). Сабақ барысында кіріктірілген екі пәндегі материалдарды салыстырып, бір-бірінің айырмашылықтары мен ұқсастықтарын ажырату арқылы білім алушының

ойлау қабілетін арттыруға негізделген. Бұл әдістің көмегімен теориялық тұрғыда шектеліп қоймай, практика жүзінде қолдануға болатындығы дәлелденген. Жалпы-ғылыми әдістерде білім алушылар бір-бірімен сұхбат құрып, жаңа сабақты немесе өткен сабақтарды талдап, алған білімін одан ары тереңдетуге және бекітуге жағдай жасалынған.

Ақпараттық әдістер (практикалық сабақтар, білімгердің оқытушымен біріге орындайтын өзіндік жұмысы, сұхбат, мазмұндау). Интегративті тәсілдің барлық кезеңдерінде білім алушы өзін толыққанды көрсете алуы тиіс. Бұл тәсілде көбінесе проблемалық оқыту өте кең қолданылады. Соның нәтижесінде, оқушы ақпараттарды талдап, сабақ уақытысында өз бетінше тапсырмалардың шешімін шығарып, мәселені шешудің түрлі жолдарын қарастырады. Яғни, білімгердің ойлау аясы кеңейіп және өмірдегі әр түрлі жағдайларда жылдам шешім қабылдауына септігін тигізеді.

Нәтижелі-практикалық әдістер (пәнаралық іскерлік ойындар, танымдық ойындар, викториналар, пікірталастар). Өзіндік танымы бар тұлға қалыптастыру сәтті әрі нәтижелі білім берілгендігінен хабардар етеді. Яғни, аталған әдістер арқылы біз тәлімгерлердің көпшілік ортада өзін дұрыс ұстауға, басқа әріптестерін құрметтеуге, іскерлік этикетті сақтауға және де басқалардың пікірін тыңдай алуға үйретеміз. Аталған дағдылардың барлығы дерлік болашақ маманның қоғамда өзіндік орнын табуға міндетті түрде септігін тигізеді.

Зерттеушілік-ізденіс әдістері (шығармашылық тапсырмаларды орындау, рефераттар). Көп жағдай да ағылшын тілімен келесі бір тілді кіріктірген де қоладнылатын әдістер жиынтығы, аудиториялық және аудиториядан тыс, ағылшын халқы мен білімгердің ана тілінің мәдениетін, салт-дәстүрлеін салыстырып, мәліметтер жинау үшін қолданылады. Бұл әдістің негізгі мақсаты білім алушының өзге де әлеуметтік топтарғы құрметпен қарауды қалыптастыру. Жиналған ақпараттарды конференциялар да баяндама ретінде қорғау ұсынылады.

Шығармашылық әдістер сабақтан тыс уақыттарда ұйымдастырылады және зерттеу объектілерін талдауға, критерийлерді салыстыруға, оларды жинақтап, қорытынды жасауға үйретеді.

Интегративті тәсілдердің құрамдас бөліктері өте көп және мұғалім сабақ жүргізу барысында өзіне ыңғайлы етіп өзгерте алады. Интегративті тәсіл пән мазмұнындағы тақырыптарға қарай үш деңгейге бөлінеді: пәнаралық, пәнішілік және транспәндік. Болашақ маман осы деңгейлерді толық меңгеріп, интегративті тәсілдің құрамдас бөліктерімен де таныс болуы қажет. 1-суретте интегративті тәсілдің құрамдас бөліктері берілген (Жампеисова және т.б., 2023).

Сурет 1 – Интегративті тәсілдің құрамдас бөліктері

Кіріктіре оқыту әдістерін сабақтан алдын ұйымдастыру барысында оқытушы басқа курс оқытушыларымен семестр басталмай тұрып немесе әр апта сайын, сонымен қатар семестр бойы кездесіп, жоспарлар құрып отыруы керек. Курс барысында қол жеткізуге бағытталған мақсаттары мен оқытудың нәтижелерін міндетті түрде әріптестермен талқыланады (Soven, 2023).

Зерттеудің мақсаты: Болашақ биолог мамандардың танымын кеңейтуде интегративті оқыту технологияларын пайдаланып сабақ ұйымдастыру.

Зерттеудің міндеттері:

«Эволюциялық теория» пәнінің аясында интегративті оқыту технологиясының әдіснамасын қалыптастыру;

Ағылшын-қазақ тілдеріндегі биологиялық түсінігі бар, танымы кең маман даярлау.

Зерттеу әдістері

Ғылыми зерттеу Түркістан қаласы, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Биология кафедрасында өтті. Зерттеуге 6B05146-Биология, 6B01513-Биология білім беру бағдарламаларының 4-курс білімгерлері алынды. 6B05146-Биология тобы бақылау тобының, ал 6B01513-Биология тобының білім алушылары эксперименттік топ мүшелері ретінде қарастырылды. Білім алушыларға «Эволюциялық теория» пәнін өту барысында зерттеулер жүргізілді.

Ғылыми зерттеу жүргізу аясында студенттерге оқытудағы интегративті технологиялар, жаңа инновациялық әдіс-тәсілдермен қатар эмприкалық әдістерде қолданылды. Болашақ биолог мамандардың ой-пікірін білуде сауалнамалар жүргізіліп, интегративті технологияларға деген көзқарастары туралы көптеген ақпараттар алынды. Сабақ ағылышын тілімен кіріктіріле отырып дайындалды. Соның нәтижесінде студенттерге көптеген жаңа термин сөздер таныстырылып, ағылшын тілін оқыту әдістемесінен де хабардар етілді.

Салыстырмалы-статистикалық әдіс көмегімен білім алушылардың білім алу деңгейі сараланып, одан әрі нақтыланды.

Талдау және нәтижелер

Білім алушылардың таным деңгейін кеңейтіп, өзінік құндылықтары мен қабілеттерін қалыптастырып, пәнге деген қызығушылығын арттыру үшін сабақты тиімде технологиялармен ұйымастыру маңызды. Болашақ биолог маманының технологияларды жетік меңгеріп, оларды өз тәжірибесінде қолдана алуы керемет мүмкіндік. Білім алушылардың интегративті оқыту технологиясы жайында сыни көзқарастары мен ой-пікірлерін білу мақсатынды зерттеу жұмысының барысында сауалнама жүргізілді. Сауалнамаға 6B05146-Биология, 6B01513-Биология мамандықтарының 4-курс білім алушылары қатысты. Сауалнама 6 сұрақты қамтыса, білім алушылардың жалпы саны – 75. Сауалнама 1-кестеде көрсетілген сұрақтар мен жауаптарды қамтыды.

Кесте 1 – Интегративті оқыту технологиясы туралы білім алушылардан алынған сауалнама сұрақтары

№	Сұрақтары	Жауаптары
1.	Сіздің интегративті оқыту технологиясынан хабарыңыз бар ма?	Ия/жоқ
2.	Болашақ биолог маман ретінде, сабақ жүргізу барысында интегративті оқыту технологиясын қолданатыныңыз туралы ойланып көрдіңіз бе?	Ия, қолданамын/ кейде қолданамын / мүлде қолданбаймын
3.	Интегративті оқыту технологиясын қолданып сабақ өту барысында, биология пәнін қай бағыттағы пәндермен сабақтастырғыңыз келеді?	Жаратылыстану бағытындағы пәндермен/Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы пәндермен
4.	Биология пәнін ағылшын тілінде жүргізу ойыңызда бар ма?	Ия/жоқ
5.	Интегративті оқыту технологиясы білімгерлердің тұлға болып қалыптаусына, сонымен қатар танымын кеңейту де маңызды екеніне келісесіз бе?	Ия/жоқ
6.	Сізге оқытушы тарапынан интегративті оқыту технологиясына негізделіп жасалынған оқулықтар немесе материалдар ұсынылды ма?	Ия/жоқ

Алынған сауалнама жауаптары бойынша, 1-сұрақтан болашақ биолог мамандардың интегративті оқыту технологиясын қаншалықты жақсы білетінін немесе ол технология туралы мүлде хабары жоқ екенін байқауымызға болады. Білім алушылардың 55-і технологиямен таныс екенін алға тартса, 15-і аталмыш технологиядан бейхабар екенін білдірген. Яғни, білімгерлермен тағыда түсіндірме жұмыстары жүргізіліп, технологиямен тағы да таныстыру қажет екендігін байқаймыз.

Келесі сұрақтан біз келешек мамандардың бұл технологияны пайдаланып, оқушыларға сабақ өту жайлы ой-пікірлерін білдік. 2-суретте көрсетілгендей, сауалнамаға қатысушылардың 49 %-ы биология пәнін басқа пәндермен сабақтастырып жүргізуге толық келісім берсе, 31 %-ы тек кейбір уақыттарда ғана қолданатынын, ал 20 %-ы мүлде бұл технологияны қолдануға қарсы

екенін білдірген. Студенттердің бұл технологияға деген оң көзқараста екенін және басым көпшілігі қолдануға қарсы емес екендігі қуантарлық жағдай. Яғни, мақаламыздың басында атап өткеніміздей, жаңашыл мамандар біздің білім алушыларымыздың арасында да қалыптасып келеді. Тек аталмыш технологиямен ғана тоқталып қалмай, келешекте тағы да басқа технологиялар мен әдіс-тәсілдерді меңгеріп және оларды оқушыларға да үйрететін болса, біз мақсатымызға жету үстінде екендігіміздің кепілі.

Болашақта интегративті оқыту технологиясын биология пәнінде қолданасыз ба?

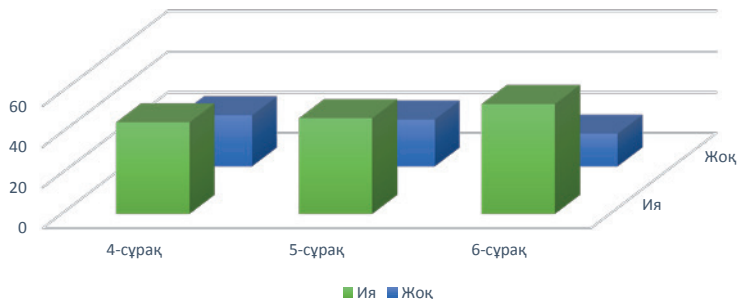

Сурет 2 – Болашақ мамандардың интегративті технологияны пайдаланып сабақ өтуге деген ой-пікірлері

3-сұраққа білім алушылардың тең жартысы биология пәнін Жаратылыстану бағытындағы пәндермен кіріктіргенді қаласа, тең жартысы Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы пәндермен кіріктіргенді жөн санаған.

3-суретте көрсетілгендей, келесі сұрақтан тәлімгерлердің 45-і биология пәнін шет тілімен кіріктіріп жүргізуге қарсы емес екенін білдірсе, 25-і биология пәнін шет тілінде жүргізілері келмейтінін білдірген. Бітіруші түлектердің қарсы тобы мүмкін шет тілін немесе шет тілінің әдістемесін меңгермегендіктен сабақты шет тілінде жүргізугізі келмейі деген пікірге келеміз.

Кіріктіре оқыту технологиялары білім алушыларды тек теориялық тұрғыдан ғана емес, адами тұрғыданда дамытуға қабілетті екенін білім алушылардың 47-сі растаса, 23-і келіспейтіндігін білдірген. Соңғы сұраққа білім алушылардың 54-і интегративті технологияларды ұйымдастыруға арналған оқулықтар мен материалдар оқытушылар тарапынан ұсынылғанын растаған, ал 16-сы мүлде хабарсыз екенін білдірген.

Сурет 3 – Сауалнама нәтижелерінің сандық көрсеткіштері

Зерттеудің келесі кезеңі білім алушыларға сабақ интегративті оқыту технологиясына негізделіп ұйымдастырылған сабақты қамтыды. Жалпы, «Эволюциялық теория» курсы жайлы тәлімгерлердің түсінігін қалыптастыру үшін білім алушыларға экология және тарих ғылымдарымен сабақтастыра сабақ жүргізіп, биология пәнінің жан-жақты ғылым екеніне тағы да бір дәлел келтіре аламыз (Маркова, 2020). Сабақ барысында біз атап айтылған ғылымдармен бірге ағылшын тілінде де кіріктіре сабақ өтуде жөн көрдік. Эксперименттік топтағы білім алушылардың саны 26-ны, ал бақылау тобында 28-ді қамтыды.

Зерттеу барысында эксперименттік топқа алғашқы сабақ «Ч.Дарвиннің эволюциялық теориясының қалыптасуындағы жалпы алғышарттар» тақырыбының аясында жүргізілді.

Сабақтың мақсаты: Дарвиннің өмірбаяны мен еңбектері туралы студенттерге мәлімет беру, эволюциялық терминдерді қазақ-ағылшын тілдерінде қалыптастыру.

Сабақтың құрал-жабдықтары: АКТ құралдары, терминдер сөздігі, үлестірмелі парақшалар, маркерлер, карта

Пәнаралық байланыс: ағылшын, тарих, география

Сабақ барысы: Ең бірінші сабақ лекция форматында өтіп, оқушыларға аталған тақырып бойынша қазақ және ағылшын тілдерінде жүргізілді. Сонымен қатар, қосымша ретінде бейнеролик көрсетіліп, сабақ оданда қатты беки түсті. Сабақта Дарвиннің өмірбаяны мен еңбектері қарастырылып, тарих пәнімен тығыз байланыста жүргізілді. Ал зертханалық сабақта білім алушылардың тақырыпты қалай меңгергенін және сабаққа дайындығын бақылау үшін көптеген тапсырмалар берілді. Білім алушылар бүгінгі сабақта топтық жұмыс орындауы үшін, «Молекула» әдісімен топқа бөлінді. Топқа бөліну әдісі тәлімгерлерді бауырмашылдық пен достыққа насихаттайтын әдістердің бірі десек қателеспейтініміз анық. Сабаққа кіріспес бұрын, миға шабуыл ретінде студенттерге өткен тақырыпқа байланысты қазақша сөйлемдерді ағылшын тіліне аударуға арналған «Кім мықты?» әдісі орындалды. Аталған әдістің көмегімен студенттер шет тілінің грамматикасы мен лексикасын біліп, ары қарай жетілдіре түсті. Келесі әдіс 2-кестеде көрсетілгендей, «Тарих әлемі» деп аталып, Дарвиннің еңбектері мен олардың шығу уақытын біріктіру берілді. Әдіс барысында білім алушылар өздерінің есте сақтау қабілетінің деңгейін анықтап, қателескен тараптарында барынша келесі сабақтарда зейінді оқуға шоғырландыру керектігін сезінді.

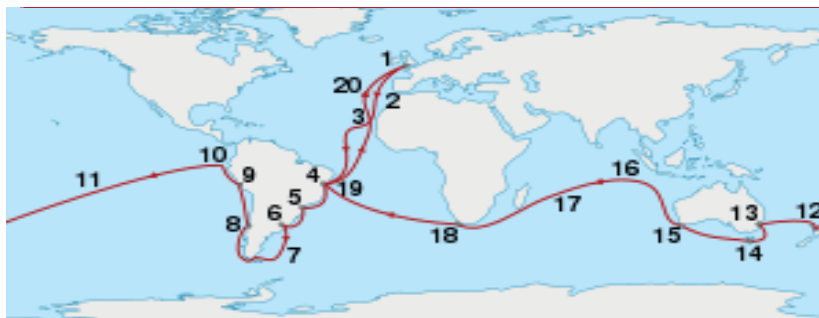
Кесте 2 – «Тарих әлемі» әдісінің сұрақтары

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ**

Білім алушыларға география пәнімен сабақтасқан, «Бигль кемесімен - саяхат» деп аталып, студенттер 4-суретте көрсетіліп, нөмірленген аймақтарды атап, Дарвиннің саяхатына тоқталып өтеді. Сабақтың соңғы кезеңінде термин сөздерді бекіту мақсатында «Сөзілмек» әдісі бойынша тәлімгерлер ағылшын және қазақ тілдерінде термин сөздерді кезектесе айтып шықты. Бірінші сабақ өз мақсатына жетті және нәтижелі болды. Білім алушылардың бірінші және екінші сабақта студенттердің бағалануы 5-суретте көрсетілген.

4-сурет – Дарвиннің Бигль кемесімен жасаған саяхатының аймақтары

Зерттеу іс-әрекетіндегі келесі сабақ «Дарвиннің эволюциялық теориясы» тақырыбында өтілді.

Сабақтың мақсаты: Дарвиннің эволюциялық теориясының негізгі қағидаларын бекіту, алдыңғы сабақтардағы білімдерін тиянақтау және дағдыларын арттыру.

Сабақтың құрал-жабдықтары: дидактикалық материалдар, интерактивті тақта, оқу құралдары, плакаттар

Пәнаралық байланыс: ағылшын, экология

Сабақтың барысы: Келесі сабақта алғашында лекция форматында жүргізіліп, одан кейін ғана зертханалық сабақта білім алушыларға тапсырмалар берілді. Сабақ барысындағы ең алғашқы әдіс «Аквариум» деп аталды. Білім алушылар ішкі және сыртқы болып, екі топқа бөлінді. Ішкі топ мұғалімнің сұрақтарына жауап беріп, жаңа тақырып бойынша талдау жұмыстарын жүргізеді. Ал сыртқы топ болса бақылап, қайсы жауаптар дұрыс және толыққанды екендігін басқа қатысушыларға дәлелдейді. Бір сұрақ талқыланғаннан кейін білім алушылардың орны ауысады, осылайша басқа қатысушыларда қамтылады. Аталған әдіс бойынша білім алушылар проблеманы талқылауға, ой-пікірлерін еркін білдіруге дағдыланады. Келесі әдіс «Атаулар кестесі» деп аталып, берілген терминердің ағылшынша нұсқасын және анықтамасын кестеге жазу ұсынылады. Бұл әдістің көмегімен эволюциялық және экологиялық терминдерге анықтама беріліп, студенттер әрі қарай өз білімдерін шыңдай түседі. Үшінші әдіс «Лабиринт» әдісі, интерактивті тақтада лабиринттің суреті және лабиринттен шығу үшін тақырыпқа байланысты сұрақтар беріледі. Қай топ дұрыс жауап берсе, сол топ лабиринттен бірінші шығады. Әдіс тәлімгерлерді жылдамдықпен жұмыс жасай отырып, дұрыс жауап беруге бағыттайды. Білімгерлерге келесі әдіс «Тарсия»

ұйымдастырылады. Бұл әдістің шарты бойынша топтарға жан-жағында сабаққа қатысты сөйлемдер жазылған карточкалар ұсынылады, жауабын мозаика тәрізді құрастырып, белгілі бір фигураның пішінін топ мүшелері жинақтау қажет. Сабақ барысында білім алушылардың өте белсенді, әрі көңіл-күйлері жоғары дәрежеде екенін байқауымызға болады. Соңғы әдіс кері байланыс үшін білімгерлерге «Аяқталмаған сөйлем» әдісі ұсынылды және білімгерлер бағаланды. Білім алушыларға төмендегі 3-кестедегідей аяқталмаған сөйлемдер беріліп, сабақта алған білімдері мен әсерлерін қос тілде бөлісу ұсынылды:

Кесте 3 – «Аяқталмаған сөйлем» әдісі

Мен бүгінгі сабақтан ... түсіндім.	I'm from today's lesson ... got it.
Маған сабақта ... ұнады.	I'm in class... liked.
Мен келесі сабақта ... білім келеді.	I'm in the next lesson ... I want to know.
Маған ... түсініксіз болды.	To me... it was unclear.
Сабақта ... қуандым.	In class ... I was delighted.

Студенттердің сабаққа қатысуы мен дайындығы барлық сабақ барысында ескеріліп, А, В, С деңгейімен бағаланып отырды. Алғашқы сабақта білім алушылар аса қатты сабаққа деген қызығушылық танытпағанымен, келесі сабақта өздерін жақсы тарапынан көрсетіп, сабақ барысында қысылмай, өздерін еркін ұстай алды. Соның нәтижесінде білімгерлердің біразы дерлік жақсы бағалармен бағаланды.

Кесте 4 – Білім алушылардың сабақ барысында бағалануы

	«А» деңгейімен бағаланған білім алушы саны, (% өлшемі)	«В» деңгейімен бағаланған білім алушы саны, (% өлшемі)	«С» деңгейімен бағаланған білім алушы саны, (% өлшемі)
I сабақ	7 білімгер (27 %)	9 білімгер (34,6 %)	10 білімгер (38,4 %)
II сабақ	11 білімгер (42,3 %)	10 білімгер (38,5 %)	5 білімгер (19,2 %)

Білімгерлерлердің сабақ барысында бағалануы 4-кестеде көрсетілгендей эксперименттік топта айтарлықтай айырмашылық байқалады. Ал бақылау тобындағы қатысушылардың бағалары сол қалпында. Эксперименттік топ сабақ барысында өзіндік ой-пікірін, сыни тұрғыда көзқарастарын ашық білдіре алды. Топтық жұмыс кезінде басқа топ мүшелерімен тез қарым-қатынасқа түсіп, тапсырмаларды ынтамен орындады. Топшалар арасында қызу бәсекелестікке түсіп, өздерін одан да қатты шыңдай түсті. «А» деңгейлі білім алушылардың білім сапасы 15,3% пайызға артса, «С» деңгейлі білім алушылардың саны 19,2 %-ға төмендеген. Бұл көрсеткіш айтарлықтай жоғары деп қарастыруға келеді.

Зерттеу нәтижелерінен байқайтынымыз, интегративті оқыту технологиясы бір ғана пәнмен шектелмей, келесі пәндермен кіріктіре оқытқанда оқушылардың таным белсенділіктерінің жоғарылауына, әмбебап маман болуына септігін тигізді. Білімгерлердің ой-өрісінің кеңеюіне, өздеріне деген сенімділігінің мықты болуына жол ашады. Жаңартылған бағдарламаны жүзеге асыруда білім

алушылардың оқу-танымдық іс-әрекетін қалыптастыруда мұғалімнің табанды еңбегі мен терең білімі талап етіледі (Кенжебаева және т.б., 2022). Оқытушы сабақты мұқият жоспарлап, тапсырмаларды дұрыс ұйымдастыруы қажет, сонда ғана нәтижеге қол жеткізу мүмкіншілігі жоғарылайды.

Қорытынды

Қорыта келе, бұл зерттеуден біз интегративті оқыту технологиясының болашақ биолог мамандарының танымен кеңейтудегі маңызы анықталды. Қазіргі білім беру жүйесінде білім алушылардың танымдық белсенділігін қалыптастыру өзекті мәселе болып табылады. Сол себепті зерттеуіміз болашақ мамандардың танымны кеңейтіп, жаңашыл маман ретінде қалыптастыруға негізделді. «Эволюциялық теория» курсы бойынша кіріктіре оқыту технологияларының әдіснамасы жасалып, түрлі әдіс-тәсілдердің тиімді тұстары нақтыланды. Болашақ мамандарға интегративті оқыту технологиялары жайлы түсінік қалыптастырып, келешекте өз оқыту тәжірбиелеріне қосуға ұсыныс жасалды. Аталған технологияны ұйымдастыру арқылы білім алушылар жағдайды талқылап, тез арада шешуді, мақсатқа жетуге қажет құралдарды өзі іздеуді, салыстыру арқылы жағдайға тәуелсіз тұрғыда шешім шығаруды, өзге әріптестерін құрметтеп, өзі ашық сұқбаттарға түсе алуды, өзіндік ой-пікірін қалыптастыруды, өзінің көзқарастарын дәлелдей алуға дағдыланды. Сонымен қатар, қызығушылықтары артып, теориялық білімдерінде дамытты. Зерттеу барысында білім алушылардың жоғарғы деңгейі айтарлықтай өссе, төмен деңгей керісінше азайды.

Интегративті оқыту технологиялары білімгерлердің қоғамда ойып алар орны бар тұлға болып қалыптасуына, өз қабілеттерін әлемдік аренада көрсете алатын, өз-өзіне сенімді, талғамы биік, танымы кең қоғам мүшесі болуына әсерін тигізетіні анық.

Мақала АР14871864 «Қазақстандық мұғалімдердің көп сауатты моделін әзірлеу және биологиялық білім беру үдерісінде пәндік тілді кіріктірілген оқыту әдістемесімен білім беру үлгілерін стратегиялық түрлендіру» атты грантық жобасы аясында қаржыландырылды.

ӘДЕБИЕТТЕР

Беляева В.А. (2018). Веб-квест как средство достижения образовательных результатов по английскому языку //Пермский педагогический журнал. — 2018. — №. 9. — С. 122–126.

Еловская С.В., Круглова Е.А. (2018). Использование интерактивных методов в обучении иностранному языку //Гаудеамус. — 2018. — Т. 17. — №. 4 (38). — С. 35–39.

Джумагулова М.Ш., Алгелдықызы А. (2019). Шетел тілі сабақтарында интегративті оқыту технологиясын қолданудың әдістемелік негіздері //Молодой ученый. — 2019. — №. 8–1. — С. 5–7.

Жампеисова К.К., Хан Н.Н., Колумбаева Ш.Ж., Танатова А.Ж. (2023). Интеграционный подход как стратегическая методология в развитии высшего педагогического образования // — Вестник КазНПУ имени Абая, серия «Педагогические науки». — 2023. — Т. 78. — №. 2. — С. 6–15.

Кашина С.В., Архипенко М.А. (2021). Интегративный подход к обучению английскому языку на трилингвальной основе // — Ученые записки Орловского государственного университета. Серия: Гуманитарные и социальные науки. — 2021. — №. 4 (93). — С. 189–193.

Кенжебаева Б.С., Байдалинова Б.А., Шамшатов Ж.А., Жақыпова Т.Е. (2022). Жаратылыстану сабағында оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекеттерін қалыптастыру // Азия далаларындағы биологиялық әртүрлілік IV халықаралық ғылыми конференция — 2022.

Маркова Т.В. (2020). Универсальные навыки развития метапредметных умений на уроках биологии // — *Вестник военного образования*. — 2020. — №. 6 (27). — С. 113–116.

Қ.К. Тоқаевтың «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты Қазақстан халқына Жолдауы, 2023 жыл, <https://www.akorda.kz/kz/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevty-n-adiletti-kazakstannyn-ekonomikalyk-bagdary-atty-kazakstan-halkyna-zholdauy-18333>

Родионова Е.П., Васильева Т.С. (2012). Метод междисциплинарных проектов и исследований как способ формирования целостной картины мира //—Наука и образование в жизни современного общества. — 2012. — С. 110–111.

Soven M. et al. (ed.). (2023). *Linked courses for general education and integrative learning: A guide for faculty and administrators*. — Taylor & Francis, 2023.

REFERENCES

Beljaeva V.A. (2018). Veb-kvest kak sredstvo dostizhenija obrazovatel'nyh rezul'tatov po anglijskomu jazyku //—*Permskij pedagogicheskij zhurnal*. — 2018. — №. 9. — Pp. 122–126.

Elovskaja S.V., Kruglova E.A. (2018). Ispol'zovanie interaktivnyh metodov v obuchenii inostrannomu jazyku // — *Gaudeamus*. — 2018. — V. 17. — №. 4 (38). — Pp. 35–39.

Jumagulova M.Ş., Algeldykyzy A. (2019). Şetel tili sabaqtarynda integrativti oqytu tehnologiasyn qoldanudyń ädistemelik negizderi //*Molodoi uchenyi*. – 2019. – №. 8-1. – S. 5-7.

Kashina S.V., Arhipenko M.A. (2021). Integrativnyj podhod k obucheniju anglijskomu jazyku na trilingval'noj osnove //Uchenye zapiski Orlovskogo gosudarstvennogo universiteta. Serija: Gumanitarnye i social'nye nauki. — 2021. — №. 4 (93). — Pp. 189–193.

Kenjebaeva B.S., Baidalinova B.A., Şamşatova J.A., Jaqypova T.E. (2022). Jaratylystanu sabağynda oqushylardyń oqu-tanymdyq is-әreketterin qalyptastyru // Азия далаларындағы биологиялық әртүрлілік IV халықаралық ғылыми конференция — 2022.

Markova T.V. (2020). Universal'nye navyki razvitie metapredmetnyh umenij na urokah biologii // *Vestnik voennogo obrazovaniya*. — 2020. — №. 6 (27). — Pp. 113–116.

Q.K. Toqaevtyń «Ädiletli Qazaqstannyń ekonomikalyq bağdary» atty Qazaqstan halqyna Joldauy, 2023 jyl, <https://www.akorda.kz/kz/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevty-n-adiletti-kazakstannyn-ekonomikalyk-bagdary-atty-kazakstan-halkyna-zholdauy-18333>

Soven M. et al. (ed.). (2023). *Linked courses for general education and integrative learning: A guide for faculty and administrators*. — Taylor & Francis, 2023.

Rodionova E.P., Vasil'eva T.S. (2012). Metod mezhdisciplinarnykh proektov i issledovaniy kak sposob formirovaniya celostnoj kartiny mira //*Nauka i obrazovanie v zhizni sovremennogo obshhestva*. — 2012. — Pp. 110–111.

Zhampeisova K.K., Han N.N., Kolumbaeva Sh.Zh., Tanatova A.Zh. (2023). Integracionnyj podhod kak strategicheskaja metodologija v razvitii vysshego pedagogicheskogo obrazovaniya //*Vestnik KazNPU imeni Abaja, serija «Pedagogicheskie nauki»*. — 2023. — V. 78. — №. 2. — Pp. 6–15.

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

А.И. Әзімбай, М.А. Созер, С.Ж. Ибадуллаева ИНТЕГРАТИВТІ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БОЛАШАҚ БИОЛОГ ТАНЫМЫН КЕҢЕЙТУДЕГІ МАҢЫЗЫ.....	7
А. Асаннова, Д. Абыкенова, Ж. Аубакирова, Р. Агавелян, Ж. Копеев УЧИТЕЛЬ ИНФОРМАТИКИ В ИНКЛЮЗИВНЫХ КЛАССАХ: ВОСПРИЯТИЕ ВЛИЯНИЯ ШКОЛЬНОЙ ИНФОРМАТИКИ НА РАЗВИТИЕ УЧЕНИКОВ С МЕНТАЛЬНЫМИ НАРУШЕНИЯМИ.....	21
У. Баймаханова, Н. Албытова, Д. Нургалиева, Р.Ж. Мрзабаева ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕГІ СТРЕСТІ БАСҚАРУ КӘСІБИ ҚАЖУДЫҢ ПРОФИЛАКТИКАСЫ РЕТІНДЕ.....	36
Е. Досымов, Eser Selda, М. Нуризинова, Е. Еділбаев, Б. Асанбек МЕХАНИКА КУРСЫН ОҚЫТУДА ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	48
Г.Т. Жақұпова, Д.С. Байгунаков, А.Б. Сақұлова ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІНДЕГІ САПА МӘДЕНИЕТІНІҢ МОДЕЛІ.....	63
Б.К. Жарменова, Н.Д. Андреева, Ш.Ш. Хамзина, Г.М. Маханова ЖОО-ДА БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯРЛАУДА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	74
И.Ә. Жубанқұзова, Г.А. Сугуржанова БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ДАЙЫНДАУДА ФИЗИКА МЕН АҚПАРАТТЫҚ КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ПӘНДЕРІН КІРІКТІРІЛІП ОҚЫТУ НЕГІЗДЕРІ.....	89
М.Н. Ибрагимова, Н.А. Тасилова, А.А. Садығожа, П.Н. Нускабай ОРТАЛЫҚ АЗИЯ АУМАҒЫНДАҒЫ ЭТНИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР ӘМІР ТЕМІР МЕН ТЕМІР ӘУЛЕТІ ЕҢБЕКТЕРІНДЕ.....	100
А.К. Игбаева, А.С. Омарханова, Н.К. Ақитпаева, А.Қ. Қозыбаева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ЖҮЙЕСІНДЕ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТТІ ДАМУ ТҰРАҚТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	124
А. Исаев, Юджел Гелишли, А. Рахымжанов БОЛАШАҚ ЖАТТЫҚТЫРУШЫ-ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ БАҚЫЛАУШЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....	137
Г.К. Исмаилова, Г.Б. Григорьева, К.Е. Хасенова, А.Ж. Турикпенова, Г.Т. Дарменова ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ (ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ ТҰРАҚТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІНДЕ).....	152
М. Каваклы, Ж.И. Исаева, И. Дурмаз ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ БАҒДАРЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРА ОТЫРЫП ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	167
А.Д. Калимова, Б.А. Жекибаева БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ КІРІКТІРІЛГЕН ОҚЫТУҒА БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ДАЙЫНДАУДЫҢ ҚҰРАМДАС БӨЛІКТЕРІ.....	183
А.Х. Қасымова, А.Б. Мешова, А.М. Бисенғалиева, Г.К. Кажғалиева, И.М. Бапиев ОҚЫТУШЫНЫҢ ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ.....	196
Г. Клычниязова АЙТЫЛЫМҒА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР: САНДЫҚ ӨЛШЕМДЕР МЕН ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТҮСІНІКТЕРДІ МӘТІНДІК ОҚЫТУҒА БІРІКТІРУ.....	210
Б.У. Қуанбаева, Г.К. Жусупқалиева, М.Е. Рахметов, А.Ж. Иярова, Р. Schmidt ФИЗИКАЛЫҚ ИНТЕРАКТИВТІ КОМПЬЮТЕРЛІК МОДЕЛЬДЕРДІҢ ЗАМАНАУИ МЕКТЕПТЕ ОНЛАЙН ОҚЫТУДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАҒЫ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУ.....	222

Р.С. Мырзаев, А.Ж. Сейтмуратов, Қ. Қанибайқызы, А.Ә. Ибраева, А.А. Куралбаева, П.Н. Нускабай IT БАҒЫТЫНДАҒЫ БАКАЛАВРЛАРДЫ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ДАЯРЛАУЫНЫҢ КӘСІБИ БАҒЫТЫ.....	234
Г.К. Нуртаева, В.О. Абдрасилова, Р.Р. Жумабекова, Г.Е. Байдуллаева «ҚАН АЙНАЛУ ЖҮЙЕСІНІҢ БИОФИЗИКАСЫ» ТАҚЫРЫБЫНА СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ДАЙЫНДАЛУ РӨЛІ.....	249
Б.Д. Оразов, Ж.К. Сыдықова, Ф.Д. Наметқұлова, Е.Б. Тасболат ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯРЛАУ.....	264
М.Н. Оспанбекова, С.Ж. Турикпенова, Р.К. Измагамбетова, П.Қ. Ертаева, К.Ш. Темирханова БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ӨЗГЕРІСТЕРДІ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ: МҰМКІНДІКТЕР МЕН ОЙЛАР.....	279
Н. Оспанова, Н. Токжигитова, Г. Джарасова, Дж. Караджа, А. Садықова ГЕЙМИФИКАЦИЯ ЭЛЕМЕНТТЕРІНІҢ НЕГІЗІНДЕ ЖАСЫРЫН БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	293
А. Садвақасова, А. Докуз, Ф. Қылышбек ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ БОЛАШАҚ ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ЗАТТАР ИНТЕРНЕТІН ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ЗЕРТТЕУ.....	307
А.Т. Самитова, Г.Т. Карабалаева, К.Р. Калкеева БОЛАШАҚ МАМАНДЫҚТЫ ТАҢДАУДАҒЫ КӘСІБИ БАҒДАРЛАУДЫҢ РӨЛІ.....	321
Ш. Сапарбайқызы, У.Т. Туленова, Ж.А. Таджибаева, Р. Керімбаева, М.Е. Ақмамбетова ЖАҒАҢДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ МАМАНДЫҚ ТАҢДАУДЫҢ МАҢЫЗЫ.....	331
Б.А. Сенгербекова, Э.У. Бижигитова, А.О. Досимова, А.Қ. Айтжанова, Г.Г. Зиябекова ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ТУРАЛЫ ТҮСІНІКТЕРІ.....	348

ЭКОНОМИКА

С.Н. Алпысбаева, Н.Н. Жанақова, Е.И. Тауенов, А.И. Тазабеков ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ФИСКАЛДЫҚ ШОҒЫРЛАНДЫРУ САЯСАТЫ: ІСКЕ АСЫРУ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	357
Э.С. Балапанова, А.Т. Исаева, Д.О. Оналтаев, Ж.П. Смаилова, Р.Е. Сағындықова ИМПОРТТЫ АЛМАСТЫРУ ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	373
А.С. Джанегизова, Д.Ә. Әмержанова, Г.М. Мухамедиева, Л.Г. Кирбасова, А.Е. Ақбаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ: ДАМУ МӘСЕЛЛЕЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	386
Н.Е. Есенжолов, А.Б. Кошербаева, Е.С. Қылбаев, С.Т. Қарғабаева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ САЯСАТТЫ ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИАНЫҢ РӨЛІ.....	401
Ж.Е. Есильбаева, С.К. Наурызбеков, Д.С. Тенизбаева ҚАРЖЫ ДЕЛДАЛДАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ ТӘУЕКЕЛДЕРІНІҢ АУДИТІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА БАСҚАРУ.....	416
Г.Г. Джамалова, Г.У. Хаджиева ҚАЗАҚСТАННЫҢ КӨЛІК-ЛОГИСТИКАЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫ: ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ӘЛЕУЕТІ.....	429
Н.Б. Жарқынбаева, Б. Вольф МИКРОДЕНГЕЙДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДЕ ЖОБАЛЫҚ ТОПТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ПРИНЦИПТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ.....	451
Ж. Жұман, Ду Бинхан, Ә.В. Хамзаева ҚАЗАҚСТАННЫҢ МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	470

Г.К. Искакова, С.Т. Абилдаев, Б. Қуаншалиев, А.М. Жантаева, Е.С. Байтиленова ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІМІНІҢ ҚЫТАЙҒА ЭКСПОРТЫ: ӨЗАРА ТОЛЫҚТЫРУ ИНДЕКСІ НЕГІЗІНДЕ ТАЛДАУ.....	486
М.А. Қанабекова, А.Ж. Құрманғасова, С.Н. Абиева ҚР МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	507
Ж.Ж. Кенжебай, Г.К. Мусаева, Б.К. Нұрмағанбетова, А.А. Махфудз ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ДӘЛІЗДЕРДІҢ ТРАНЗИТТІК ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ ҮШІН КӨЛІК-ЛОГИСТИКАЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫ ОҢТАЙЛАНДЫРУ.....	520
А.Т. Көкенова, А.Р. Шалбаева, С.С. Таменова, Г.Н. Агабекова, Л.И. Жазылбек ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ЖАҒАҒАНДЫҚ БАСҚАРУ: МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ПРАКТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ.....	534
С.А. Нахипбекова, С.С. Ыдырыс, А.А. Құлбаева, М.А. Құлбаева, А.А. Сапарова АҚЫЛДЫ ҚАЛА ҚҰРУДЫҢ ТҮРҒЫНДАРДЫҢ ТҰРАҚТЫ ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІН ЖАҚСARTУҒА ӨСЕРІ.....	557
Ю.О. Ничкасова, К.Ж. Садвокасова, А.К. Алпысбаева ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ.....	568
Н. Нұрмухаметов, Ж. Булхайрова, А. Ахметова, Э. Белоусова, Г. Саймағамбетова ЗИЯТКЕРЛІК КАПИТАЛДЫ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ИНТЕГРАЦИЯСЫ ЖАҒДАЙЫНДА.....	585
Ж.Т. Рахымова, Н.Х. Маулина, А.Ж. Сугурова, А.К. Ақпанов ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ӨДІСТЕРІН ЖЕТІЛДІРУГЕ ӨСЕРІ.....	602
Б.С. Өтеғұлова, С.Ф. Мәжитов, А. Толымбек, М.Д. Уалтаев, Д.Сайн Әмир ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ИНТЕНСИВТІ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ КЕДЕРГІЛЕРІ.....	611
К. Халмурзаева, А. Тағай, Ж. Жұман, А. Хамзаева, К. Сыздыкова ӘЛЕМДІК КРАУДФАНДИНГ НАРЫҒЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ: ТӘЖІРИБЕ, ӨДІСТЕМЕ ЖӘНЕ ЗЕРТТЕУЛЕР.....	627
А. Шаримхан, Г.Н. Аппақова, Б.Х. Айдосова, Ғ.Е. Керімбек ҚАЗАҚСТАНДА САЛЫҚТЫҚ КОНСАЛТИНГТІ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ЖАҒАҒАНДЫҚ БАСҚАРУ: МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ПРАКТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ.....	648
Юйци Мэн, Р.К. Ниязбекова, С.А. Илашева, Д.Д. Әліпбаев, Г.А. Қадырова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МҰНАЙ ӨНДІРУ САЛАСЫН ДАМУЫНЫҢ ҚАЗІРГІ МӘСЕЛелЕРІ ЖӘНЕ БОЛАШАҚ БАҒЫТТАРЫ.....	660

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

А.И. Азимбай, М.А. Созер, С.Ж. Ибадуллаева ВАЖНОСТЬ ИНТЕГРАТИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ РАСШИРЕНИЯ ПОЗНАНИЯ БУДУЩЕГО БИОЛОГА.....	7
А. Асанова, Д. Абыкенова, Ж. Аубакирова, Р. Агавелян, Ж. Копеев УЧИТЕЛЬ ИНФОРМАТИКИ В ИНКЛЮЗИВНЫХ КЛАССАХ: ВОСПРИЯТИЕ ВЛИЯНИЯ ШКОЛЬНОЙ ИНФОРМАТИКИ НА РАЗВИТИЕ УЧЕНИКОВ С МЕНТАЛЬНЫМИ НАРУШЕНИЯМИ.....	21
У. Баймаханова, Н. Албытова, Д. Нургалиева, Р.Ж. Мрзабаева УПРАВЛЕНИЕ СТРЕССОМ В СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ПРОЦЕССЕ КАК ПРОФИЛАКТИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ.....	36
Е. Досымов, Есер Селда, М. Нуризинова, Е. Едилбаев, Б. Асанбек ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ РЕСУРСОВ В ПРЕПОДАВАНИИ КУРСА МЕХАНИКИ.....	48
Г.Т. Жакупова, Д.С. Байгунаков, А.Б. Сакулова МОДЕЛЬ КУЛЬТУРЫ КАЧЕСТВА В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ.....	63
Б.К. Жарменова, Н.Д. Андреева, Ш.Ш. Хамзина, Г.М. Маханова ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ В ВУЗЕ.....	74
И.А. Жубанкузова, Г.А. Сугуржанова ОСНОВЫ ИНТЕГРИРОВАННОГО ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТОВ ФИЗИКИ И ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.....	89
М.Н. Ибрагимова, Н.А. Тасилова, А.А. Садыгожа, П.Н. Нускабай ЭТНИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ НА ТЕРРИТОРИИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В ТРУДАХ АМИРА ТЕМУРА И ТЕМУРИДОВ.....	100
А.К. Игибаева, А.С. Омарханова, Н.К. Акиптаева, А.К. Козыбаева ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	124
А. Исаев, Гелишли Юджел, А. Рахимжанов ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОНТРОЛИРУЮЩИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ТРЕНЕРОВ-ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ.....	137
Г.К. Исмаилова, Г.Б. Григорьева, К.Е. Хасенова, А.Ж. Турикпенова, Г.Т. Дарменова ОРГАНИЗАЦИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ ПО РАЗВИТИЮ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ДЛЯ УЧИТЕЛЕЙ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ (НА ПРИМЕРЕ РАЗВИТИЯ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ).....	152
М. Каваклы, Ж.И. Исаева, И. Дурмаз ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ ЯЗЫКУ С ФОРМИРОВАНИЕМ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ ЛИЧНОСТИ.....	167
А.Д. Калимова, Б.А. Жекибаева КОМПОНЕНТЫ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ИНТЕГРИРОВАННОМУ ОБУЧЕНИЮ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	183
А.Х. Касымова, А.Б. Медешова, А.М. Бисенгалиева, Г.К. Кажгалиева, И.М. Бапиев КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	196
Г. Клычниязова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОИЗНОШЕНИЮ: ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВЫХ ИЗМЕРЕНИЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ИНСАЙТОВ В ТЕКСТОВОМ ОБУЧЕНИИ.....	210
Б.У. Куанбаева, Г.К. Жусупкалиева, М.Е. Рахметов, А.Ж. Иярова, Р. Schmidt ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ФИЗИЧЕСКИХ ИНТЕРАКТИВНЫХ КОМПЬЮТЕРНЫХ МОДЕЛЕЙ В РЕАЛИЗАЦИИ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ.....	222

Р.С. Мырзаев, А.Ж. Сейтмуратов, К. Канибайкызы, А.А. Ибраева, А.А. Куралбаева, П.Н. Нускабай ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БАКАЛАВРОВ IT НАПРАВЛЕНИЙ.....	234
Г.К. Нуртаева, В.О. Абдрасилова, Р.Р. Жумабекова, Г.Е. Байдуллаева РОЛЬ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ПО ТЕМЕ «БИОФИЗИКА СИСТЕМЫ КРОВООБРАЩЕНИЯ».....	249
Б.Д. Оразов, Ж.К. Сыдыкова, Ф.Д. Наметкулова, Е.Б. Тасболат ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ.....	264
М.Н. Оспанбекова, С.Ж. Турикпенова, Р.К. Измагамбетова, П.К. Ертаева, К.Ш. Темирханова ИНТЕГРАЦИЯ ИЗМЕНЕНИЙ В НАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВОЗМОЖНОСТИ И СООБРАЖЕНИЯ.....	279
Н. Оспанова, Н. Токжигитова, Г. Джарасова, Дж. Караджа, А. Садыкова МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ СКРЫТОГО ОЦЕНИВАНИЯ НА ОСНОВЕ ЭЛЕМЕНТОВ ГЕЙМИФИКАЦИИ.....	293
А. Садвакасова, А. Докуз, Ф. Кылышбек ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕКУЩЕЙ СИТУАЦИИ С ОБУЧЕНИЕМ ИНТЕРНЕТУ ВЕЩЕЙ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТА.....	307
А.Т. Самитова, Г.Т. Карабалаева, К.Р. Калкеева РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ В ВЫБОРЕ В БУДУЩЕЙ ПРОФЕССИИ.....	321
Ш. Сапарбайкызы, У.Т. Туленова, Ж.А. Таджикибаева, Р. Керимбаева, М.Е. Акмамбетова ЗНАЧЕНИЕ ВЫБОРА БУДУЩЕЙ СПЕЦИАЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	331
Б.А. Сенгербекова, Э.У. Бижигитова, А.О. Досимова, А.К. Айтжанова, Г.Г. Зиябекова ВОСПРИЯТИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ УЧИТЕЛЯМИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ЮЖНОМ КАЗАХСТАНЕ.....	348

ЭКОНОМИКА

С.Н. Алпысбаева, Н.Н. Жанакоева, Е.И. Тауенов, А.И. Тазабеков ПОЛИТИКА ФИСКАЛЬНОЙ КОНСОЛИДАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ: ПРИОРИТЕТЫ РЕАЛИЗАЦИИ.....	357
Э.С. Балапанова, А.Т. Исаева, Д.О. Оналтаев, Ж.П. Смаилова, Р.Е. Сагындыкова ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЕ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ.....	373
А.С. Джанегизова, Д.Ә. Әмержанова, Г.М. Мухамедиева, Л.Г. Кирбасова, А.Е. Акбаева ЦИФРОВИЗАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	386
Н.Е. Есенжолов, А.Б. Кошербаева, Е.С. Кылбаев, С.Т. Каргабаева РОЛЬ СОЦИАЛЬНЫХ МЕДИА В РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	401
Ж.Е. Есылбаева, С.К. Наурызбеков, Д.С. Тенизбаева АУДИТ РИСКОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИНАНСОВЫХ ПОСРЕДНИКОВ И УПРАВЛЕНИЕ ИМИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ.....	416
Г.Г. Джамалова, Г.У. Хаджиева ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА КАЗАХСТАНА: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ.....	429
Н.Б. Жаркинбаева, Б. Вольф СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ПРИНЦИПОВ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЕКТНОЙ КОМАНДЫ В ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМАХ МИКРОУРОВНЯ.....	451
Ж. Жуман, Ду Бинхан, А.В. Хамзаева ТЕКУЩЕЕ СОСТОЯНИЕ НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА.....	470

Г.К. Искакова, С.Т. Абилдаев, Б. Куаншалиев, А.М. Жантаева, Е.С. Байтиленова ЭКСПОРТ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИЕЙ КАЗАХСТАНА В КИТАЙ: АНАЛИЗ НА ОСНОВЕ ИНДЕКС ВЗАИМОДОПОЛНЯЕМОСТИ.....	486
М.А. Канабекова А.Ж. Курмангаева, С.Н. Абиева ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА РК.....	507
Ж.Ж. Кенжебай, Г.К. Мусаева, Б.К. Нурмаганбетова, А.А. Махфудз ОПТИМИЗАЦИЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ТРАНЗИТНОГО ПОТЕНЦИАЛА МЕЖДУНАРОДНЫХ КОРИДОРОВ.....	520
А.Т. Кокенова, А.Р. Шалбаева, С.С. Таменова, Г.Н. Агабекова, Л.И. Жазылбек ГЛОБАЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ В РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ НА МЕЖГОСУДАРСТВЕННОМ УРОВНЕ.....	534
С.А. Нахипбекова, С.С. Ыдырыс, А.А. Кулбаева, М.А. Кулбаева, А.А. Сапарова ВЛИЯНИЕ СОЗДАНИЯ УМНОГО ГОРОДА НА УЛУЧШЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	557
Ю.О. Ничкасова, К.Ж. Садвокасова, А.К. Алпысбаева ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ: ТРАНСФОРМАЦИЯ ФИНАНСОВОГО РЫНКА КАЗАХСТАНА.....	568
Н. Нурмухаметов, Ж. Булханрова, А. Ахметова, Э. Белоусова, Г. Саймагамбетова РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ НАУКИ, ОБРАЗОВАНИЯ И БИЗНЕСА.....	585
Ж.Т. Рахымова, Н.Х. Маулина, А.Ж. Сугурова, А.К. Акпанов ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ НА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОВ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА.....	602
Б.С. Утегулова, С.Ф. Мажитов, А. Толымбек, М.Д. Уалтаев, Э.Д. Сайн ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ПРЕПЯТСТВИЯ РАЗВИТИЮ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ И ВЫСОКО ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	611
К. Халмурзаева, А. Тагай, Ж. Жуман, А. Хамзаева, К. Сыздыкова СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МИРОВОГО КРАУДИНГОВОГО РЫНКА: ОПЫТ, МЕТОДОЛОГИЯ И ИССЛЕДОВАНИЯ.....	627
А. Шаримхан, Г.Н. Аппакова, Б.Х. Айдосова, Г.Е. Керимбек АКТУАЛЬНОСТЬ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОГО КОНСАЛТИНГА В КАЗАХСТАНЕ: ВЫЗОВЫ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	648
Юйци Мэн, Р.К. Ниязбекова, С.А. Илашева, Д.Д. Алипбаев, Г.А. Кадырова СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ НЕФТЕДОБЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	660

CONTENTS

PEDAGOGYR

A.I. Azimbay, M.A. Sozer, S.Z. Ibadullayeva THE IMPORTANCE OF INTEGRATIVE LEARNING TECHNOLOGY FOR EXPANDING THE KNOWLEDGE OF THE FUTURE BIOLOGIST.....	7
A. Assainova, D. Abykenova, Zh. Aubakirova, R. Agavelyan, Zh. Kopeyev COMPUTER SCIENCE TEACHER IN INCLUSIVE CLASSROOMS: PERCEPTION OF THE IMPACT OF SCHOOL COMPUTER SCIENCE ON THE DEVELOPMENT OF STUDENTS WITH MENTAL DISABILITIES.....	21
U. Baimakhanova, N. Albytova, D. Nurgaliyeva, R.ZH. Mrzabayeva STRESS MANAGEMENT IN THE SOCIO-PEDAGOGICAL PROCESS AS PREVENTION OF PROFESSIONAL BURNOUT.....	36
Ye. Dossymov, Eser Selda, M. Nurizinova, Ye. Yedilbayev, B. Asanbek FEATURES OF THE USE OF DIGITAL RESOURCES IN TEACHING THE COURSE OF MECHANICS.....	48
G.T. Zhakupova, D.S. Baigunakov, A.B. Sakulova THE QUALITY CULTURE MODEL AT THE RESEARCH UNIVERSITY.....	63
B.K. Zharmenova, N.D. Andreeva, Sh.Sh. Khamzina, G.M. Makhanova FORMATION OF ECOLOGICAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCIES IN THE TRAINING OF BIOLOGY TEACHERS AT THE UNIVERSITY.....	74
I.A. Zhubankuzova, G.A. Sugurzhanova FUNDAMENTALS OF INTEGRATED TEACHING OF PHYSICS AND INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS.....	89
M.N. Ibragimova, N.A. Tasilova, A.A. Sadykozha, P.N. Nuskabay ETHNIC PROBLEMS IN THE TERRITORY OF CENTRAL ASIA IN THE WORKS OF AMIR TEMUR AND THE TEMURIDS.....	100
A.K. Igibayev, A.S. Omarkhanova, N.K. Akitbaeva, A.K. Kozybayeva FORMATION FEATURES OF RISK MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	124
A. Issayev^{1*}, Y. Gelişli², A. Rakhymzhanov³, 2024 WAYS TO IMPROVE THE SUPERVISORY COMPETENCE OF FUTURE TRAINERS-TEACHERS.....	137
G. Ismailova, G. Grigorieva, K. Khasenova, A. Turikpenova, G. Darmenova ORGANIZATION OF METHODOLOGICAL WORK ON THE DEVELOPMENT OF FUNCTIONAL LITERACY FOR TEACHERS OF GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS (USING THE EXAMPLE OF THE DEVELOPMENT OF READING LITERACY).....	152
M. Kavakli, Zh.I. Issayeva, İ. Durmaz, PEDAGOGICAL BASES OF TEACHING THE KAZAKH LANGUAGE WITH FORMATION OF PERSONAL VALUE ORIENTATIONS.....	167
A.D. Kalimova, B.A. Zhekibayeva COMPONENTS OF FUTURE TEACHERS' READINESS FOR INTEGRATED LEARNING IN PRIMARY SCHOOLS.....	183
A.K. Kassymova, A.B. Medeshova, A.M. Bissengaliyeva, G.K. Khazhgaliyeva, I.M. Bapiyev COMPETENCE OF DISTANCE EDUCATION TEACHER.....	196
G. Klychniyazova PEDAGOGICAL APPROACHES TO PRONUNCIATION: INTEGRATING DIGITAL DIMENSIONS AND PSYCHOLOGICAL INSIGHTS IN TEXT-BASED LEARNING.....	210
B.U. Kuanbayeva, G.K. Zhusupkalieva, M.E. Rakhmetov, A.Zh. Iyarova, P. Schmidt EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF PHYSICAL INTERACTIVE COMPUTER MODELS IN THE IMPLEMENTATION OF ONLINE LEARNING IN A MODERN SCHOOL.....	222

R.S. Myrzayev, A.Zh. Seitmuratov, K. Kanibaikyzy, A.A. Ibrayeva, A. Kuralbayeva, P.N. Nuskabay PROFESSIONAL ORIENTATION OF MATHEMATICAL TRAINING OF BACHELORS OF IT DIRECTIONS.....	234
G.K. Nurtayeva, V.O. Abdrassilova, R.R. Zhumabekova, G.E. Baidullayeva THE ROLE OF INDEPENDENT PREPARATION OF STUDENTS ON THE TOPIC “BIOPHYSICS OF THE CIRCULAR SYSTEM”.....	249
B.D. Orazov, Zh. Sydykova, F. Nametkulova, E. Tasbolat TRAINING OF FUTURE PHYSICS TEACHERS IN PEDAGOGICAL UNIVERSITIES.....	264
M.H. Ospanbekova, S.Zh. Turikpenova, R.K. Izmagambetova, P.K. Yertayeva, K.Sh. Temirkhanova INTEGRATING CHATGPT IN PRIMARY EDUCATION: OPPORTUNITIES AND CONSIDERATIONS.....	279
N. Ospanova, N. Tokzhigitova, G. Jarassova, C. Karaca, A. Sadykova METHODOLOGY FOR ORGANIZING HIDDEN ASSESSMENT BASED ON ELEMENTS OF GAMIFICATION.....	293
A. Sadvakassova, A. Dokuz, F. Kylyshbek RESEARCH OF THE CURRENT SITUATION OF TEACHING THE INTERNET OF THINGS TO FUTURE COMPUTER SCIENCE TEACHERS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	307
A.T. Samitova, G.T. Karabalaeva, K.R. Kalkeyeva THE ROLE OF PROFESSIONAL ORIENTATION IN CHOOSING A FUTURE PROFESSION FOR SCHOOLCHILDREN.....	321
Sh. Saparbaykyzy, U. Tulenova, Zh.A. Tajibayeva, R. Kerimbayeva, M.Y. Akmambetova THE SIGNIFICANCE OF THE FUTURE CHOICE OF A PROFESSIONAL IN THE SITUATION OF GLOBALIZATION.....	331
B.A. Sengerbekova, E.U. Bizhigitova, A.O. Dossimova, A.K. Aitzhanova, G.G. Ziyabekova EFL TEACHERS’ PERCEPTIONS OF INCLUSIVE EDUCATION IN SOUTHERN KAZAKHSTAN.....	348

EKONOMICS

S.N. Alpysbayeva, N.N. Zhanakova, Y.I. Tautenov, A.I. Tazabekov FISCAL CONSOLIDATION POLICY IN KAZAKHSTAN: IMPLEMENTATION PRIORITIES.....	357
E.S. Balapanova, A.T. Issaeva, D.O. Onaltayev, Zh.P. Smailova, R.E. Sagyndykova IMPORT SUBSTITUTION AS A FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT.....	373
A.S. Dzhanevizova, D.A. Amerzhanova, G.M. Mukhamedieva, L.G. Kirbasova, A.E. Akbaeva DIGITALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN KAZAKHSTAN: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	386
N.E. Yessenholov, A.B. Kosherbayeva, E.S. Kylbayev, S.T. Kargabayeva THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATION POLICY IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	401
Zh.E. Yessilbayeva, S.K. Nauryzbekov, J.S. Tenizbaeva RISK AUDIT OF FINANCIAL INTERMEDIARIES AND THEIR MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION.....	416
G.G. Jamalova, G.U. Khajiyeva TRANSPORT AND LOGISTICS INFRASTRUCTURE OF KAZAKHSTAN: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT POTENTIAL.....	429
N.B. Zharkinbayeva, B. Wolfs IMPROVEMENT OF METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF A PROJECT TEAM IN MICRO-LEVEL ECONOMIC SYSTEMS.....	451

J. Juman, Du Bingham, A.V. Khamzayeva CURRENT STATE OF THE OIL AND GAS INDUSTRY IN KAZAKHSTAN.....	470
G.K. Iskakova, S.T. Abildaev, B. Kuanshaliev, A.M. Zhantaeva, Y. Baitinenova EXPORT OF AGRICULTURAL PRODUCTS OF KAZAKHSTAN TO CHINA: ANALYSIS BASED ON THE COMPLEMENTARITY INDEX.....	486
M.A. Kanabekova, A.Zh. Kurmantaeva, S.N. Abieva FEATURES OF THE FORMATION OF THE GOVERNMENT BUDGET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	507
Zh. Kenzhebay, G. Mussaeva, B. Nurmaganbetova, A. Mahfudz OPTIMIZING THE TRANSPORT AND LOGISTICS INFRASTRUCTURE TO INCREASE THE TRANSIT POTENTIAL OF INTERNATIONAL CORRIDORS.....	520
A.T. Kokenova, A.R. Shalbayeva, S.S. Tamenova, G.N. Agabekova, L.I. Zhazylybek GLOBAL GOVERNANCE IN THE IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: PRACTICAL EXPERIENCE AT THE INTERSTATE LEVEL.....	534
S.A. Nakhypbekova, S.S. Ydyrys, A.A. Kulbaeva, M.A. Kulbaeva, A.A. Saparova THE IMPACT OF CREATING A SMART CITY ON IMPROVING THE STABLE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION.....	557
Y.O. Nichkasova, K.Z. Sadvokassova, A.K. Alpysbayeva DIGITAL TECHNOLOGIES: KAZAKHSTAN'S FINANCIAL MARKET TRANSFORMATION.....	568
N. Nurmukhametov, Zh. Bulkhairova, A. Akhmetova, E. Belousova, G. Saimagambetova INTELLECTUAL CAPITAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND BUSINESS.....	585
Zh. Rakhymova, N. Maulina, A. Sugurova, A. Akpanov THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE IMPROVEMENT OF FINANCIAL MANAGEMENT METHODS.....	602
B.S. Utegulova, S.F.Mazhitov, A. Tolymbek, M.D. Ualtayev, Sain Emir MAIN FACTORS-OBSTACLES TO THE DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY-INTENSIVE AND HIGH-TECH ENTERPRISES.....	611
K. Halmurzaeva, A. Tagay, J. Juman, A. Khamzayeva, K. Syzdykova COMPARATIVE ANALYSIS OF THE WORLD CROWDING MARKET: EXPERIENCE, METHODOLOGY AND RESEARCH.....	627
A. Sharimkhan, G. Appakova, B. Aidosova, G. Kerimbek THE RELEVANCE OF TAX CONSULTING DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN: CHALLENGES, TRENDS AND PERSPECTIVES.....	648
Yuqi Meng, R.K. Niyazbekova, S.A. Ilasheva, D.D. Alipbayev, G.A. Kadyrova CURRENT PROBLEMS AND PROMISING DIRECTIONS FOR DEVELOPMENT OF THE OIL PRODUCING INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	660

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Подписано в печать 29.04.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 2.

РОО «Национальная академия наук РК»
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19